

מאמר ד"ה

פדה בשלום

דשנת תר"ס

מכ"ק אדמו"ר הרש"ב

[הנחת ר' אברהם דוד פויזנער]

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

ועתה יו"ל מוגה ומתוקן

מכתב יד מעתיק

כ' כסלו תשפ"ג

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle – ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר פדה בשלום

מכ"ק אדמו"ר הרש"ב

[הנחת ר' אברהם דוד פויזנער]

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

בס"ד י"ט כסלו תר"ס

פדה¹ בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, ואמרו בגמרא כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו כאלו פדאני אותי ואת בני מבין האומות. ופירוש רש"י, דמשמעו דקרא הוא כן משום דתורה נקרא שלום, כמו כשכתוב או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מטה ובפמליא של מעלה, וגמילות חסדים נקרא גם כן שלום, שעל ידי גמילות חסדים נעשה שלום בין איש לרעהו, כי ברבים הוא ענין תפלה בצבור.

ולהבין מה שכתוב כאלו פדאני אותי ואת בני כו', הענין דהנה שלשה דברים דחשיב כאן, הן כנגד על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, כי תפלה הוא עמוד העבודה. ולהבין ענין השלשה דברים, הנה כתיב טוב הוי"ה לקויו, לקויו הוא לשון קוין והוא ענין השלש קוין, וצריך להמשיך המוחין במדות, דהתהוות העולמות הוא מהמדות, כי ששת ימים עשה הוי"ה, ששת ימים כנגד ששה מדות. וכמו שכתוב שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז. ובמדרש רבה, שוקיו, זה העולם שנשתוקק הקדוש ברוך הוא לבראתו. שש, שנברא בששת ימים כנגד ששה מדות. מיוסדים כו', הם המוחין שנקרא יסוד, כמו שכתוב הוי"ה בחכמה יסוד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו. ונקרא יסוד לפי שכמו שהיסוד הוא קיום הבנין, כמו כן המוחין הם קיום המדות, רק שלמטה היסוד למטה והבנין למעלה, ושם הוא בהיפך, שהמוחין הם קיום המדות והן למעלה מהמדות.

והנה כמו שאנו רואין למטה, הנה היסוד טמון בארץ והבנין הוא בגילוי, כמו כן למעלה, מדות הם שייכים לעולמות, כמו שכתוב זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, שבחינת רחמים וחסדים שייכים לעולמות, כמו שבאדם גם כן אין שייך רחמים כי אם

¹ המאמר נדפס בספר המאמרים תר"ס בהוספות בע' שעת. אבל בהמאמר שנדפס שם, היו כמה תיבות שחסרו, ועתה ב"ה יו"ל מוגה ומתוקן מכתב יד.

על הזולת, אבל אין שייך שירחם על עצמו. ועם היות כי מה שקורין לאדם איש טוב ואיש חסד, אינו על שם ההשפעה שמשפיע להזולת. דהנה ידוע דבכל מדה יש שלשה בחינות. ראשון, כח היולי של המדה כמו שהיא נטועה בעצם הנפש. שני, ההתעוררות בדרך כלל להיטיב. שלישי, ההתעוררות בדרך פרט שזהו ההשפעה.

והנה מה שקורין אותו איש חסד, אי אפשר לומר שהוא על שם כח ההיולי העצמי שבנפש, כי שם הרי אין בו יתרון בחסד מבגבורה, ושם כלולים כל העשר כחות בשוה. וגם זה אי אפשר לומר שדוקא מצד ההשפעה יקרא איש חסד, דאי אפשר לומר כן, דאם רוצה להשפיע, ואין זולת למי להשפיע, וכי בשביל זה לא יקרא איש חסד, והלא אברהם שהיה מאכיל ומשקה לכל אחד, נקרא איש חסד, גם בעת שלא היה לו אורחים. והראיה, שהצטער על העדר האורחים. אלא ודאי מה שנקרא איש חסד, הוא על שם ההתעוררות בדרך כלל. אך מכל מקום אין שייך ההשפעה כי אם כשיש זולת, ולכך כל ענין המדה נאמר עליה שהיא שייכה לזולת, כי באמת אילו לא היה זולת, לא היה שייך מציאות המדה כלל.

אבל במוחין, הגם דמה שקורין אותו חכם, אינו גם כן על עצם כח ההיולי שבנפשו, כי שם הוא בהעלם, וגם לא על שם שמשפיע להזולת, כי אף בשעה שאינו משפיע להזולת וגם אינו משכיל השכלות, נקרא גם כן חכם, והוא על שם שיש בכחו להמשיך המשכה נעלמת מכח המשכיל מהעלם אל הגילוי. דרך משל, שכשיאמרו לו איזה דבר חכמה, יבין אותו, ואיש אחר לא יבין. אך מכל מקום אנו רואין בהפעולה, שאינה שייכה להזולת דוקא, שיכול לישב לעצמו ולהשכיל השכלות, וכיון שבהפעולה הוא כן גם כח העצמי דחכמה, אינו שייך להזולת.

וכמו כן למעלה, איתא אלפים שנה קדמה תורה לעולם, אלפים הוא אאלפך חכמה אאלפך בינה, וקדמו לבחינת עולם, וזהו ענין השלשה דברים שממשיכים המוחין במדות. אך בכדי שיומשך ממוחין למדות, צריך לעורר ההמשכה למעלה מבחינת המוחין והוא מבחינת כתר. ובאמת, השלשה דברים עולים עד הכתר, דבתורה נאמר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך, אנכי מי שאנכי הוא בחינת כתר, וכמו שכתוב ואהיה אצלו שעשועים, שעשועים עצמיים שעשועי המלך בעצמותו בחינת פנימיות הכתר. ואף דאורייתא מחכמה נפקת, היינו רק שהגילוי הוא מחכמה, אבל שרשה מכתר. וגמילות חסדים גם כן איתא דנקרא טוב לשמים וטוב לבריות. וטוב לשמים הוא ענין אריך אנפין, שלכך גם כן אוכלים פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא, דמחמת אריכת האור דאריך אנפין, נמשך למטה מטה. ותפלה הוא גם כן בכלל גמילות חסדים, כפירוש רש"י בשבת, והיא גם כן מדברים שאוכלים פירותיהן בעולם הזה, לפי שהיא גם כן מבחינת כתר.

אך אימתי התפלה בבחינת כתר, דוקא כשהיא בצבור. והענין, דתפלה כנגד תמידין תקנן, ותמידין הן משל צבור, ולכך צריך להיות התפלה גם כן בצבור, כי תפלת יחיד הוא קרבן יחיד, ותפלת צבור הוא קרבן צבור. והנה התמידין היו שני כבשים, ואיתא במדרש כבשים על שם שמכבסין עונותיהן של ישראל, והוא על דרך והכשבים הפריד יעקב. דהנה לבן הוא לובן העליון, כדאיתא במדרש על פסוק הידעתם את לבן בן נחור, שמלבן עונותיהן של ישראל. אך בריבוי השתלשלות, נתהווה מזה לבן הארמי שהוא ענין קליפה וסטרא אחרא. וזהו והכשבים הפריד יעקב, שבירר בחינת לבן כנזכר לעיל. והנה בכשבים יש עור וצמר, שהוא ענין לבושיה כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקא, וכמו שכתוב אם יהיה חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו. שְׁנַיִם הוא חוט לבן, רק שנצבע בצבע אדום, ואדמומית מורה על גבורות קשות קליפה וסטרא אחרא. ובחינת שְׁנַיִם, היינו שעצם נפש הבהמית שלו לא נקשר ברע, כי אם שפגם בלבושים מחשבה דיבור ומעשה. ותולע, בעצם אדום, והוא שעצם הנפש משוקע ברע. ושלג וצמר הוא ענין לבושיה כתלג וגומר, ועל ידי זה נעשה הסליחה.

אך להבין מאי טעמא היו התמידין דוקא משל צבור, הענין דאיתא בגמרא כתיב מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו, וכתיב דרשו הוי"ה בהמצאו בהיותו מצוי דהיינו בעשרת ימי תשובה. ומשני, לא קשיא, כאן ביחיד כאן בצבור. ביחיד, הוא דוקא בעשרת ימי תשובה, לפי שאז נמשך י"ג מדות הרחמים נושא עון ועובר על פשע, וכמו שכתוב כי עמך הסליחה למען תורא, הסליחה מופקדת אצלך מראש השנה ועד יום הכיפורים. ובצבור, הוא בכל קראנו אליו. והטעם, דאכל בי עשרה שכינתא שריא, שכינתא הוא ענין כתר, ונמשך תמיד סליחת עונות. ולמה דוקא עשרה, היינו כמו עשרת ימי תשובה, הם כנגד עשרה עומקין, שהם עומקי הספירות שבכתר, ולכך בצבור צריך להיות עשרה דוקא, ולכך התמידין באין משל צבור. וכמו כן התפלה צריך להיות עם הצבור או בשעה שהצבור מתפללין, ואז נמשך אור הכתר.

אך מכל מקום צריך גם כן תורה וגמילות חסדים, דהנה התמידין היה צריכים להיות דוקא במקדש או במשכן, מה שאין כן אם שחטן בחוץ, לבד שאינו ממשיך כלום, הרי זה חסרון, לפי שכל המשכה צריכה כלי הראויה, ובמקדש ובמשכן היה הארון בחינת פנימי ויריעות בחינת מקיפים, והיו כלים לגילוי אור הכתר, מה שאין כן בחוץ. וכן כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד, שכל איש ישראל הוא מכון לשבתו יתברך. ובכל מקום שנאמר לי, אינו זז, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. ויש בזמן הגלות גם כן ענין זה, וכדאיתא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה, והתורה

היא בחינת פנימי, וגמילות חסדים הוא בחינת מקיפים, כדאיתא בירושלמי ואשים דברי בפיך זו תורה, ובצל ידי כיסיתך זו גמילות חסדים.

וזהו פדה בשלום נפשי, נפשי הוא נפש דוד. ועל ידי בחינת שלום דהיינו תורה וגמילות חסדים ותפלת רבים, על ידי זה נעשה הפדיה דמלכות, לפי שממשיכים אור הכתר. וזהו מעלה אני עליו כאלו פדאני אותי ואת בני. אותי, הוא בחינת מלכות, דגלו לאדום שכינה עמהם כו'. שכשעושים מעשה אדום, גורמים דמלכות רגליה יורדות מות להתלבש בשבעים שרים, וזהו גלות השכינה. ואת בני, היינו הנפש האלקית שנתלבשה בנפש הבהמית. ועל ידי שנכשל, לא מבעי בדברים האסורים, אלא אפילו בתאוות היתר, היא בגלות ושביה וקשור ואסור. ועל ידי זה שנמשך מבחינת אור הכתר סליחת עוונות, על ידי זה נעשה הפדיה דמלכות למעלה ונפש האלקית למטה.

ובירושלמי דורש פסוק זה שאמרו דוד בברחו מפני אבשלום בנו, ואמרו אנשי אבשלום נפלה נא ביד דוד ולא יפול דוד בידינו, לפי שחשבו שדוד ירחם עליהם, אבל הם לא ירחמו עליו. אך צריך להבין, מנא להו שדוד ירחם עליהם, והלא אדרבה הוא איש הדמים. אך הענין, דדוד הוא מלך ישראל והיה נשמה כללית, שלכך יכול להוציא את כל ישראל במצות המלך, כידוע דכל אחד מחוייב לקיים כל התרי"ג מצות, ומצות המלך שאי אפשר לכל אחד לקיימן, המלך מוציא. וכיון שהיה נשמה כללית, המשיך גם כן על ידי י"ג מדות הרחמים כתפלת רבים, וידעו שירחם עליהם, וידעו זאת מהאבה שהרגישו אליו. ומכל מקום אמרו ואל יפול דוד בידינו, שיראו מחמת החיצונים, דכשיהיה בחיצונים בפועל כמו שהוא בפנימיות, צריך להיות מזוכך, ויראו מחומריות הגוף שלא יעכב. וזהו פדה בשלום נפשי, נפשי הוא נפש דוד כנזכר לעיל, והוא על ידי כי ברבים היו עמדי, שהיה נשמה כללית, ולכך נפדה בשלום.